

Spis treści:

- I Zjazd Polskiego Towarzystwa Nauk Ogrodniczych
- Władze Wydziałów Ogrodniczych Akademii Rolniczych w kadencji 2002-2005
- Awanse i wyróżnienia
- Nowo przyjęci członkowie
- Informacje o działalności oddziałów
- Sprawozdania z sympozjów, konferencji i spotkań
- Kasztanowiec w niebezpieczeństwie
- Planowane imprezy

Szanownym Członkom i Sympatykom Polskiego Towarzystwa Nauk Ogrodniczych,
życzymy radosnych i szczęśliwych Świąt Bożego Narodzenia
oraz wszelkiej pomyślności w realizacji planów zawodowych i osobistych
w Nowym 2003 Roku

Zarząd Główny i Redakcja

I Zjazd Polskiego Towarzystwa Nauk Ogrodniczych

Od początku istnienia naszego Towarzystwa przewijała się myśl zorganizowania spotkania naukowego obejmującego wszystkich ludzi nauki pracujących w różnych dziedzinach ogrodnictwa w Polsce. Wreszcie Zarząd Główny PTNO podjął decyzję, że I Zjazd Polskiego Towarzystwa Nauk Ogrodniczych, tak przez nas nazwany, lecz mający charakter kongresu ogrodniczego na poziomie narodowym, odbędzie się w dniach 9-11 września 2003 r. w Krakowie. Odtąd kolejne zjazdy pragniemy organizować cyklicznie co 4 lata w poszczególnych ośrodkach naukowych w Polsce.

Zjazd rozpoczynał się będzie od będącego statutowym obowiązkiem Towarzystwa Walnego Zgromadzenia Delegatów, wybranych w poszczególnych Oddziałach. W kolejnych dwóch dniach odbędzie się właściwa konferencja naukowa z referatami plenarnymi i wygłoszonymi w sekcjach oraz sesja plakatowa. Konferencja będzie

mieć miejsce w Centrum Kongresowym i na Wydziale Ogrodniczym Akademii Rolniczej w Krakowie, a spotkanie integrujące społeczność ogrodniczą w niezwyklej, podziemnych komorach Kopalni Soli Wieliczka.

Najważniejsze przesłanie Zjazdu zawarte zostało w jego tytule „Współczesne ogrodnictwo i jakość życia”. Chcielibyśmy potwierdzić i udokumentować to, co nie zawsze wydaje się być dostatecznie poznane, że ogrodnictwo polepsza jakość życia człowieka, dostarczając z jednej strony wysokowartościowych i niezbędnych razem dla zdrowia produktów (owoców, warzyw, ziół...), a z drugiej będąc źródłem relaksu i różnorodnych doznań estetycznych (rośliny ozdobne). Ważnym akcentem będzie wskazanie roli nauki – naszych poszukiwań i badań w rozwijaniu i promowaniu tak pojętego ogrodnictwa, przyjaznego człowiekowi i środowisku, które go otacza.

Motyw główny Zjazdu przewija się w 5 sekcjach tematycznych obejmujących szeroką problematykę badawczą z zakresu ogrodnictwa:

I sekcja „Hodowla roślin ogrodniczych źródłem zdrowia i piękna” – nowoczesne odmiany w polepszaniu jakości produktów ogrodniczych, genetyka molekularna i metody biotechnologiczne w hodowli.

II sekcja „Rośliny ogrodnicze i zdrowie człowieka” – wartość biologiczna owoców i warzyw, naturalne związki lecznicze roślin ogrodniczych, dietetyczne składniki produktów ogrodniczych, rośliny zielarskie – tradycyjne źródło leków.

III sekcja „Ogrodnictwo przyjazne środowisku” – ekologiczne i proekologiczne metody uprawy, biologiczne i agrotechniczne czynniki produkcji ogrodniczej, integrowana ochrona roślin.

IV sekcja „Ogrodnictwo ozdobne w kształtowaniu jakości życia” – funkcja ozdobna roślin ogrodniczych, ogrodnictwo ozdobne w kulturze i obyczajach, socjogrodnictwo i hortiterapia.

V sekcja „Nowoczesne technologie a jakość produktów ogrodniczych” – produkcja sterowana, stosowanie osłon, nowe rośliny w uprawie ogrodniczej, przechowalność, metody oceny jakości, pszczoły w ogrodnictwie, efektywność ekonomiczna.

Na podstawie przeprowadzonej kalkulacji ustalono, że opłata zjazdowa wynosić będzie 400 zł. Wszyscy uczestnicy I Zjazdu PTNO otrzymają materiały zjazdowe, w których prace będą zamiesz-

czone w formie 2-stronicowego komunikatu w języku polskim i angielskim. Autorzy zainteresowani drukiem zgłoszonych prac będą mogli opublikować je w czasopiśmie Towarzystwa „Folia Horticulturae” według obowiązujących zasad.

W marcu br. wystaliśmy „Pierwszy Komunikat” informujący o tym wydarzeniu naukowym i w odpowiedzi otrzymaliśmy już ponad 300 zgłoszeń uczestników. W najbliższym czasie do tych osób zostanie wysłany drugi, bardziej szczegółowy komunikat. Jednakże, jeśli ktoś jeszcze chciałby zgłosić swoje uczestnictwo jest to możliwe, przy potraktowaniu sprawy jako pilnej.

Informacje o Zjeździe, pierwszy i kolejne komunikaty oraz karty zgłoszeń zamieszczamy na stronie internetowej PTNO www.ptno.ogr.ar.krakow.pl. Można również kontaktować się z Sekretariatem Zjazdu: dr hab. Maria Gawęda, Wydział Ogrodniczy AR, Al. 29 Listopada 54, 31-425 Kraków, tel. (012) 411 91 44 wew. 468 lub pocztą elektroniczną: mgaweda@bratek.ogr.ar.krakow.pl.

W zakończeniu serdecznie zapraszam wszystkich członków PTNO (i nie tylko) do wzięcia udziału w tym historycznym, tak dużym forum naukowym społeczności ogrodniczej w naszym kraju.

Do zobaczenia w królewskim mieście Krakowie!

Prezes Zarządu Głównego PTNO
Prof. dr hab. Stanisław Cebula

Władze Wydziałów Ogrodniczych Akademii Rolniczych w kadencji 2002 – 2005

Akademia Rolnicza w Krakowie

Dziekan
prof. dr hab. Włodzimierz Sady
Prodziekani
ds. Organizacji i Nauki prof. dr hab. Kazimierz Wiech
ds. Studenckich prof. dr hab. Stanisław Rożek

Akademia Rolnicza w Lublinie

Dziekan
prof. dr hab. Jerzy Hetman
Prodziekani
ds. Studiów Zaocznych i Praktyk Zagranicznych
prof. dr hab. Irena Kiecana
ds. Studiów Stacjonarnych
dr hab. Andrzej Borowy prof. nadzw.

Akademia Rolnicza w Poznaniu

Dziekan
prof. dr hab. Zbigniew Weber
Prodziekani
ds. Studiów dla specjalności *Ogrodnictwo ogólne*
oraz *Produkcja i zarządzanie*
dr hab. Mirosława Ziombra prof. nadzw.,
ds. Studiów dla specjalności *Kształtowanie terenów*

zieleni oraz *Hodowla i nasiennictwo*
dr hab. Piotr Urbański
ds. Nauki dr hab. Włodzimierz Breś

Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie

Dziekan
prof. dr hab. Kazimierz Tomala
Prodziekani
ds. Dydaktyki dla kierunku *Ogrodnictwo*
dr hab. Marek Szyndel
ds. Dydaktyki dla kierunku *Architektura Krajobrazu*
dr inż. Leonard Indeka

Akademia Rolnicza w Szczecinie

Dziekan Wydziału Kształtowania Środowiska i Rolnictwa
prof. dr hab. Jan Bronisław Dawidowski
Prodziekani
ds. Nauki i Spraw Socjalnych Studentów
prof. dr hab. Krystyna Janowicz
Prodziekani
dr hab. inż. Barbara Marska, prof. nadzw. AR
prof. dr hab. Krystyna Ostrowska
dr hab. inż. Cezary Podsiadło

Awanse i wyróżnienia

Tytuł naukowy profesora uzyskali:

dr hab. Małgorzata Klimko prof. nadzw. i dr hab. Andrzej Komosa prof. nadzw. z AR w Poznaniu,
dr hab. Krystyna Janowicz i dr hab. Andrzej Gregorczyk z AR w Szczecinie,
dr hab. Halina Kurzawińska, dr hab. Maria Klein i dr hab. Zbigniew Burgieł z AR w Krakowie,
dr hab. Stanisław Wociór prof. nadzw., dr hab. Justyna Wieniarska prof. nadzw., dr hab. Maria Szymańska prof. nadzw. i dr hab. Irena Kiecana prof. nadzw. z AR w Lublinie,
doc. dr hab. Piotr Sobiczewski i doc. dr hab. Zbigniew Strojny z ISK w Skierniewicach,
doc. dr hab. Krystyna Elkner z IW w Skierniewicach.

Stanowisko profesora zwyczajnego uzyskali:

prof. dr hab. Mikołaj Knaflewski z AR w Poznaniu,
prof. dr hab. Maria Tendaj i prof. dr hab. Jan Dyduch z AR w Lublinie.

Stanowisko profesora nadzwyczajnego uzyskała:

dr hab. Jolanta Napiórkowska-Kowalik z AR w Lublinie,
dr hab. Mirosława Ziombra i dr hab. Tadeusz Tylkowski z AR w Poznaniu.

Stopień doktora habilitowanego uzyskali:

dr Renata Dobromilska z AR w Szczecinie,
dr Tadeusz Jacyna z AR w Lublinie,
dr Romuald Górski, dr Józef Piróg i dr Stanisława Szczepaniak z AR w Poznaniu,
dr Piotr Siwek z AR w Krakowie,
dr Czesław Skrzypczak z ISK w Skierniewicach.

Stopień doktora uzyskali:

mgr Jarosław Ciura, mgr Barbara Jagosz, mgr Beata Jankowska, mgr Dorota Korzonek, mgr Maria Pobożniak, mgr Anna Trela-Ćwikła i mgr Zofia Włodarczyk z AR w Krakowie,
mgr Zbigniew Jarosz i mgr Dariusz Wach z AR w Lublinie,
mgr Katarzyna Dzida, mgr Katarzyna Karczmarz, mgr Grażyna Kowalska, mgr Radosław Kowalski, mgr Karolina Mitura, mgr Rafał Papliński, mgr Anna Sońta, mgr Agnieszka Strudzińska, mgr Marta Szadura i mgr Grażyna Zawisłak – słuchacze Studiów Doktoranckich AR w Lublinie,
mgr Urszula Braun-Młodecka, mgr Beata Janowska, mgr Tomasz Kosiada, mgr Joanna Kurdubska, mgr Andrzej Pawłowski, mgr Jerzy Roszyk, mgr Krzysztof Rutkowski i mgr Dorota Szopińska z AR w Poznaniu,
mgr Katarzyna Kowalczyk z SGGW w Warszawie,
mgr Krzysztof Wraga i mgr Agnieszka Zawadziska z AR w Szczecinie,

mgr Michał Bielenin, mgr Anna Lisek, mgr Agnieszka Marasek, mgr Dariusz Sochacki, mgr Iwona Sowik i mgr Anna Wawrzyńczak z ISK w Skierniewicach,
mgr Teresa Kotlińska z IW w Skierniewicach,
mgr Anna Gierula - słuchaczka Studium Doktoranckiego AR we Wrocławiu.

Złotym Krzyżem Zasługi zostali wyróżnieni:

dr Maria Bartyńska, dr Ewa Capecka,
dr hab. Maria Gawęda, dr hab. Marek Grabowski i dr hab. Stanisław Mazur z AR w Krakowie,
prof. dr hab. Małgorzata Klimko, prof. dr hab. Janusz Nowacki i dr hab. Krystyna Tylkowska z AR w Poznaniu.

Srebrnym Krzyżem Zasługi zostali wyróżnieni:

dr hab. Andrzej Borowy prof. nadzw. i mgr Ewa Marczevska z AR w Lublinie,
dr hab. Włodzimierz Breś, dr hab. Piotr Urbański,
dr Piotr Lewandowski i inż. Wanda Misiak z AR w Poznaniu,
mgr Stanisława Ślęczek z AR w Krakowie.

Błękitnym Krzyżem Zasługi zostali wyróżnieni:

inż. Kazimiera Nowacka i Halina Kamińska z AR w Poznaniu.

Medalem Komisji Edukacji Narodowej zostali wyróżnieni:

dr hab. Adela Adamus-Żywczak z AR w Krakowie,
prof. dr hab. Zofia Fiedorow i prof. dr hab. Marian Gapiński z AR w Poznaniu,
dr Emilia Mokrzecka z AR w Lublinie.

Zarząd Towarzystwa Przyjaciół ISK przyznał w sierpniu 2002 roku 4 nagrody dla pracowników Instytutu Sadownictwa i Kwiaciarstwa w Skierniewicach:

1. dr Anna Bielenin, mgr Beata Meszka – za wdrożenie do praktyki sadowniczej nowej metody ograniczania źródła infekcji pierwotnej parcha jabłoni przez wprowadzenie jesiennego zabiegu opryskiwania mocznikiem.
2. Janina Tartanus, Grzegorz Skorupiński, Irena Kumar – za całokształt długoletniej pracy w Pracowni Biologicznych Metod Ochrony Roślin.
3. dr Waldemar Treder, Mirosław Kiełkiewicz – za całokształt badań nad efektywnością nawożenia i fertygacji roślin sadowniczych.
4. mgr Halina Morgaś – za opracowanie i wdrożenie do praktyki agrotechniki uprawy brzoskwini.

Gratulujemy !

Nowo przyjęci członkowie

Oddział krakowski:

dr Monika Bieniasz, dr Jan Błaszczuk i dr Ewa Dziezic – AR.

Oddział poznański:

mgr Marzanna Dziurda i mgr Wojciech Matuszak – „Spójnia” Hodowla i Nasiennictwo Spółka z o.o. – Nochow.

Oddział skierniewicki:

dr Agnieszka Stębowska – IW,
dr Małgorzata Korbin – ISK.

Oddział szczeciński:

dr inż. Katarzyna Skupień-Wysocka, dr hab. Cezary Podsiadło i mgr Dorota Janicka – AR.

Oddział warszawski:

dr Adam Słowiński – SGGW

Informacje o działalności oddziałów

Kraków

Krakowski Oddział PTNO w 2002 roku zorganizował 3 zebrania naukowe, na których wygłoszono następujące referaty:

- dr Piotr Siwek: „Zastosowanie osłon z tworzyw sztucznych w uprawie warzyw”,
- mgr Ewa Kowalczyk: „Wrażenia z podróży do Ameryki Południowej i Azji”,
- prof. dr hab. Zbigniew Pindel: „Przyroda Wysp Kanaryjskich”.

Lublin

Lubelski Oddział PTNO zorganizował 3 spotkania naukowe, na których zostały wygłoszone następujące referaty:

- dr hab. Zenia Michałojć: „Fitoremediacja – sposób oczyszczania środowiska”,
- dr Marzena Masierowska: „Zagrożenia dla owadów zapylających wynikające z genetycznie modyfikowanych upraw”,
- dr Elżbieta Bielińska: „Substancje rakotwórcze występujące w roślinach”.

W dniach 6-7 czerwca 2002 roku, Lubelski Oddział PTNO był współorganizatorem konferencji naukowej „Aktualne trendy w produkcji i stosowaniu podłoży ogrodniczych”.

Poznań

Poznański Oddział PTNO zorganizował 3 zebrania naukowe, na których wygłoszono następujące referaty:

- 25 stycznia 2002 roku – prof. dr hab. Mikołaj Knaflewski: „X Międzynarodowe Sympozjum Szparagowe w Japonii”,
- dr Agnieszka Krzemińska: „Konkurs florystyczny w Niemczech”,

22 lutego 2002 roku – dr Michał Szklarz: „Rolnictwo i ogrodnictwo w Holandii”,
- dr Zbigniew Karolewski: „Wrażenia z rocznego stażu naukowego w Anglii”,

22 marca 2002 roku – dr hab. Włodzimierz Breś: „Od Chińskiego Muru do Chińskiej Mongolii”,
- dr hab. Stanisława Korszun: „Ogród botaniczny w Pekinie”.

Skierniewice

Skierniewicki Oddział PTNO zorganizował w dniu 9 lipca spotkanie terenowe, w trakcie którego zwiedzano kolekcję roślin sadowniczych w Sadzie Doświadczalnym w Dąbrowicach. Po kolekcjach moreli i brzoskwiń uczestników oprowadzał dr T. Jakubowski, natomiast po kolekcjach śliw (europejskich i japońskich), leszczyny i orzecha włoskiego - mgr G. Hodun.

W listopadzie odbyło się spotkanie, na którym prof. dr hab. Joanna Nowak wygłosiła referat nt. „Flora Wysp Kanaryjskich”.

Szczecin

Szczeciński Oddział PTNO w 2002 roku zorganizował 2 posiedzenia. W trakcie pierwszego z nich, w dniu 22 lutego podsumowano działalność 2001 roku, omówiono wyjazdy studyjne do Poczdamu oraz Hiszpanii i Portugalii, a także uczestnictwo członków Szczecińskiego Oddziału w konferencjach naukowych. Ponadto wysłuchano referatu dr. Piotra Chełpińskiego na temat „Stan ogrodnictwa w Portugalii i Hiszpanii” oraz przygotowano plany wyjazdów studyjnych do Poczdamu i Andaluzji.

W dniu 19 marca członkowie PTNO uczestniczyli w seminarium dotyczącym przechowalnictwa owo-

ców i warzyw, zorganizowanym w Gospodarstwie Sadowniczym w Pырzycach.

23 maja odbył się wyjazd do Poczdamu, podczas którego zwiedzano ogrody i obiekty pałacowe Sanssouci.

Drugie jesienne spotkanie Oddziału PTNO odbyło się 24 września 2002 r. w Gospodarstwie Sadowniczym w Trzcińsku Zdroju. Podczas zebrania, któremu przewodniczył Dyrektor Józef Winnik, zaprezentowano działalność i osiągnięcia Gospodarstwa. Zapoznano się z nowymi trendami w sadownictwie, wynikającymi z konieczności dostosowania polskiego ogrodnictwa do rynku zachodnioeuropejskiego.

W 2002 r. zorganizowano po raz trzeci „Bal Ogrodnika”, na którym spotkali się członkowie PTNO oraz osoby związane z produkcją ogrodnictwem.

W dniach 8-22 września 2002 r. Oddział zorganizował wyjazd studyjny do Andaluzji, gdzie uczestnicy mieli możliwość zwiedzenia ogrodów w Blanes, gajów oliwnych w okolicach Malagi oraz podziwiania wspaniałej roślinności Południowej Hiszpanii.

Warszawa

Warszawski Oddział PTNO zorganizował 2 spotkania naukowe. W marcu bieżącego roku odbyło się spotkanie, na którym dr Tomasz Pyzik z firmy nasiennej De Reuter Seeds wygłosił referat na temat nowych odmian pomidora i papryki oraz metod ich uprawy. W kwietniu dr Anna Piłka z Zakładu Entomologii SGGW wygłosiła referat na temat swojego pobytu na kursie naukowym ochrony roślin w Volcani Center w Izraelu.

Warszawski Oddział PTNO w dniach 27-28 czerwca 2002 roku był współorganizatorem Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej „Jakość warzyw i ziół na tle uwarunkowań uprawowych i pozbiornych”.

Dnia 14 sierpnia odbył się otwarty „Dzień melona” w SGGW, zorganizowany z udziałem członków PTNO przez Katedrę Genetyki, Hodowli i Biotechnologii Roślin. W spotkaniu uczestniczyło 80 osób.

Sprawozdania z sympozjów, zjazdów, konferencji i spotkań

Sympozjum Sekcji Hodowli Roślin i Nasiennictwa Roślin Ogrodniczych PTNO

Sympozjum Sekcji Hodowli Roślin i Nasiennictwa Roślin Ogrodniczych PTNO było częścią konferencji pt. „Nowoczesne metody i techniki w hodowli roślin” zorganizowanej w ramach obchodów 100-lecia Katedry Hodowli Roślin i Nasiennictwa Akademii Rolniczej w Krakowie w dniach 21-22 maja 2002 roku.

Dzisiejsza Katedra Hodowli Roślin i Nasiennictwa wywodzi się bezpośrednio z Zakładu Hodowli Roślin i Doświadczalnictwa powołanego w 1923 r. równocześnie z przekształceniem Studium Rolniczego w Wydział Rolniczy Uniwersytetu Jagiellońskiego. Działalność tego Zakładu rozpoczęła się dokładnie 100 lat temu, kiedy Uniwersytet zakupił budynek przy ul. Łobzowskiej 24 wraz z 0,5 ha ogrodu i utworzył Zakład Rolniczy Doświadczalny. Jest więc najstarszą akademicką jednostką hodowlaną w Polsce, funkcjonującą 100 lat w tym samym miejscu.

W Sympozjum wzięło udział 90 pracowników Uczelni, Instytutu Warzywnictwa, Instytutu Sadownictwa i Kwiaciarnictwa oraz polskich firm hodowlano-nasiennych.

W programie Sympozjum wygłoszono 7 referatów i zaprezentowano 51 posterów. Tematyka ich dotyczyła następujących zagadnień:

1. Transgeneza i mutageneza roślin - 6.
2. Otrzymywanie roślin haploidalnych - 7.
3. Wykorzystanie markerów DNA w hodowli - 9.
4. Wartość odmian i genotypów (w tym zagadnienia odporności) - 25.

5. Jakość nasion i nasiennictwo - 8.

6. Kultury *in vitro* - 3.

Problemy nurtujące środowisko hodowców znalazły odzwierciedlenie w dyskusji podczas sesji pt. „Czego hodowcy oczekują od nauki?” – prowadzonej przez prof. dr hab. Eugeniusza Bilskiego. Za najważniejsze zagadnienia uznano:

1. Tworzenie przez pracowników instytucji naukowych roślinnych materiałów wyjściowych o pożądanym cechach, które po przekrzyżowaniu z genotypem wybranym przez hodowcę pozwolą na uzyskanie nowej wartościowej odmiany.

2. Opracowanie i wdrożenie nowoczesnych metod jak np: otrzymywanie linii podwojonych haploidów, lub diagnostyka molekularna umożliwiająca selekcję w oparciu o wyniki analiz DNA.

3. Przekazywanie wyników krajowych i światowych badań poprzez organizowanie spotkań dotyczących określonego zagadnienia.

Aktualna sytuacja polskiej hodowli roślin jest trudna. Z tego względu środki pieniężne powinny być kierowane na najważniejsze problemy wymagające rozwiązania. Potrzebna jest kontrola celowości ich wydatkowania. Ważne jest dokonanie analizy, co jest unikalne w polskiej nauce i hodowli, aby chronić to co najcenniejsze i inwestować w najlepsze zespoły.

Prof. dr hab. Barbara Michalik

Konferencja Naukowa „Aktualne trendy w produkcji i stosowaniu podłoży ogrodniczych”

W dniach 6-7 czerwca 2002 roku odbyła się w AR w Lublinie Ogólnopolska Konferencja Naukowa pt. „Aktualne trendy w produkcji i stosowaniu podłoży ogrodniczych”. Organizatorami Konferencji byli: Polskie Towarzystwo Nauk Ogrodniczych, Akademia Rolnicza i Instytut Agrofizyki PAN im. B. Dobrzańskiego. Konferencja miała na celu prezentację oryginalnych, teoretycznych i doświadczalnych polskich badań z zakresu charakterystyki właściwości podłoży ogrodniczych, ich produkcji i możliwości wykorzystania. W konferencji wzięło udział ponad 90 osób ze wszystkich ośrodków naukowych w Polsce zajmujących się tymi problemami. W czasie sesji plenarnej wygłoszone były 3 referaty:

- Prof. dr hab. Jan Roman Starck – Standaryzacja metod oznaczania chemicznych i fizycznych właściwości podłoży ogrodniczych,

- Prof. dr hab. Andrzej Libik – Stężenia CO₂ w pomieszczeniach uprawowych w zależności od metody uprawy i stosowania podłoży ogrodniczych,

- Prof. dr hab. Andrzej Komosa – Podłoża inercyjne – postęp czy inercja?

W części referatowej wygłoszono łącznie 12 referatów, a w sesji plakatowej przedstawiono 29 prac w postaci posterów. Referaty plenarne oraz streszczenia prac zostały wydane w dniu konferencji.

Przedstawione referaty i oryginalne prace naukowe, jak również dyskusja nasuwają następujące wnioski pokonferencyjne:

1. Istnieje potrzeba upowszechniania w jednostkach naukowych, uczelniach rolniczych i stacjach chemiczno-rolniczych norm oznaczania pH i EC w podłożach ogrodniczych. Proponowany stosunek objętościowy podłoża do wody destylowanej wynosi 1:5.

2. Wskazane jest upowszechnianie norm standaryzacji jakości podłoży ogrodniczych, szczególnie właściwości fizycznych i chemicznych.

3. Wskazane jest wdrażanie do praktyki metod oznaczania składników mineralnych opartych na wspólnych wyciągach i oznaczaniu aktywnych form składników pokarmowych, tzn. zawartych w roztworze glebowym lub zbliżonych do niego.

4. Istnieje potrzeba wprowadzania do praktyki dokarmiania roślin dwutlenkiem węgla, zwłaszcza w uprawie roślin w podłożach mineralnych i syntetycznych.

5. Należy rozszerzyć badania wspierające wdrażanie do praktyki, upraw w podłożach inertnych z zastosowaniem zamkniętych systemów nawożenia.

6. Istnieje potrzeba opracowania projektu grantu celowego, dotyczącego oceny funkcjonowania zamkniętych systemów nawożenia w praktyce.

7. Wszystkie nowo oddawane obiekty szklarniowe powinny mieć zainstalowane zamknięte systemy nawożenia, stare szklarnie powinny stopniowo instalować systemy drenażowe umożliwiające zbieranie zrzutów pożywek.

8. Upowszechnianie stosowania produktów ligno-celulozowych do przygotowania podłoży ogrodniczych.

9. Zwiększenie wykorzystania odpadowych materiałów organicznych do tworzenia ulepszonych podłoży ogrodniczych umożliwiających instalowanie systemów fertygacji.

10. Wskazane jest zorganizowanie pracowni oznaczania właściwości fizycznych podłoży przy oddziałach ogrodniczych stacji chemiczno-rolniczych.

11. Upowszechnienie stosowania prawidłowych jednostek przy wyrażaniu parametrów właściwości fizycznych zgodnie z układem SI.

12. Opracowanie słownika wraz z odpowiednikami w trzech językach kongresowych (ściśle zdefiniowanie pojęć: podłoże, substrat, ziemia).

13. Zorganizowanie konferencji lub grupy roboczej ma temat możliwości wykorzystania polskich odpadów przemysłowych do produkcji podłoży ogrodniczych.

Pełne teksty zgłoszonych prac będą opublikowane w Zeszytach Problemowych Postępów Nauk Rolniczych.

Zorganizowanie tej konferencji wraz z opublikowaniem prac przyczyni się niewątpliwie do przyspieszenia postępu w tej dziedzinie wiedzy.

Prof. dr hab. Jerzy Hetman

I Międzynarodowe Sympozjum Podkładowe

W dniach 11-14 czerwca 2002 roku odbyło się w Saragossie (Hiszpania) I Międzynarodowe Sympozjum Podkładowe (First International Symposium on ROOTSTOCKS FOR DECIDUOUS FRUIT TREE SPECIES). W Sympozjum wzięło udział ponad 100 uczestników z 28 krajów, w tym 10 osób

z Polski. Trzydniowe obrady prowadzone były w 9 sesjach tematycznych: 1. Mechanizm działania podkładki i wstawki, 2. Metody oceny podkładek i wstawek, 3. Wpływ podkładek i wstawek na jakość i przechowywanie owoców, 4. Ocena stresowych czynników biotycznych i abiotycznych,

5. Cele hodowli i metody selekcji, 6. Zgodność i niezgodność, 7. Biotechnologia, 8. Zasoby genowe, 9. Rozmnażanie podkładek i produkcja drzewek. Na sesjach zaprezentowano 46 doniesień, a w sesjach posterowych 107 posterów. W ramach jednodniowej wycieczki zwiedzany był rejon sadow-

niczy w Jalon Valley. Materiały z Sympozjum zostaną opublikowane w *Acta Horticulture*.

Dr Tadeusz Jakubowski

IX Konferencja Naukowa „Efektywność stosowania nawozów w uprawach ogrodnich”

W dniach 13 i 14 czerwca br. spotkali się pracownicy naukowcy Akademii Rolniczych z Lublina, Krakowa, Warszawy i Poznania oraz zaproszeni goście z innych placówek naukowych, zajmujący się problematyką uprawy i nawożenia roślin ogrodnich.

Organizatorem Konferencji, po raz trzeci (I-1986, II-1994) była Katedra Nawożenia Roślin Ogrodniczych Akademii Rolniczej im. Augusta Cieszkowskiego w Poznaniu. Obrady odbywały się w budynku marceleńskiego dworu. W XIX wieku Marcelin stanowił własność Konstancji z Bojanowskich Józefowej Łubieńskiej, którą łączyły więzy sympatii z Adamem Mickiewiczem. Obecnie Marcelin spełnia rolę placówki naukowo-dydaktycznej i doświadczalnej Katedr Wydziału Ogrodniczego.

Gości powitał i otwarcia Konferencji dokonał kierownik Katedry dr hab. W. Tyksiński, prof. nadzw. Uczelnię reprezentował dziekan Wydziału Ogrodniczego prof. dr hab. M. Knaflewski, który przedstawił podstawowe informacje o wydziale. Po części oficjalnej wygłoszono cztery referaty.

Prof. dr hab. W. Sady z AR z Krakowa omówił wybrane problemy nawożenia roślin polowych. Referat prof. dr hab. T. Kęsika z AR z Lublina dotyczył zagadnień związanych z energooszczędnymi systemami uprawy. Przedmiotem prezentacji dr G. Cieślińskiego z SGGW, były zagadnienia rynku nawozów specjalistycznych w Polsce i jego roli w rozwoju technologii nawożenia roślin ogrodnich. Aspekt fizjologiczny miał referat dr hab. W. Tyksińskiego, prof. nadzw. na temat „Mechanizmy tolerancji roślin na zwiększone zawartości metali ciężkich w glebach i podłożach”.

Uczestnicy Konferencji mieli okazję zwiedzić nowy budynek Katedry Nawożenia Roślin Ogrodniczych oraz salę ćwiczeń w Kolegium Zembala. Zapoznali się również z doświadczeniami wykonywanymi w szklarniach i tunelach foliowych.

Najważniejszym celem Konferencji była prezentacja dorobku naukowego poszczególnych ośrodków naukowych oraz wymiana poglądów odnośnie perspektywicznych kierunków badawczych. Pierwszy dzień spotkania zakończono uroczystą kolacją. Gościem honorowym był nestor nawożenia w Polsce prof. dr hab. O. Nowosielski ze Skierniewic.

Następnego dnia zwiedzano gospodarstwo ogrodnicze Państwa Haliny i Leszka Musiałowiczów w Tarnowie Podgórnym, w którym uprawia się na obszarze 0,8 ha anturium w keramzycie. Plan dalszej wycieczki stanowił kontynuację zapoczątkowanej przed ośmiu laty trasy upamiętniającej miejsca pobytu Adama Mickiewicza w Wielkopolsce. Zwiedzano pałac Turnów w Objezierzu – wieszcz przebywał tam w 1831 roku, *nota bene* upamiętnił to miejsce w „Panu Tadeuszu”. Kolejnym etapem wycieczki był drewniany kościół kryty gontem z 1780 r., w Łukowie. Obiekt ten był miejscem spotkania poety podczas pasterki 24.XII. 1831 r. z bratem Franciszkiem, uczestnikiem powstania 1831 r., porucznikiem 3 pułku ułanów w korpusie gen. Dezyderego Chtąpowskiego. Natomiast na cmentarzu przy barokowym kościele z XVIII w. w Rożnowie odwiedziliśmy grób Franciszka Mickiewicza, zmarłego w 1862 roku.

W Konferencji wzięło udział 40 osób. Prezentowane prace naukowe zostały wydrukowane w Rocznikach Akademii Rolniczej w Poznaniu 341 Ogrodnictwo 35: 3-220. Publikacja ta została dofinansowana przez Komitet Badań Naukowych za pośrednictwem Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Nauk Ogrodniczych.

Organizatorzy składają serdeczne podziękowanie sponsorom za wsparcie finansowe, które bardzo pomogło w zorganizowaniu Konferencji. Szczególne podziękowania skierowano do: Komitetu Badań Naukowych, Polskiego Towarzystwa Nauk Ogrodniczych, BGŻ w Poznaniu oraz firm: Adviser PHU – Poznań, Hydro Poland Sp. z o.o. – Szczecin, InterMAG Sp. z o.o. – Osiek k/Olkusza, Kronen-Klasmann Sp. z o.o. – Gryfice oraz Scotts Poland Sp. z o.o. – Warszawa.

Wszyscy uczestnicy Konferencji otrzymali od firmy Hydro Poland Specialities wydaną w języku angielskim książkę M. Laegreid, O.C. Bockman, O. Kaarstad „Agriculture, fertilizers and the environment” z życzeniami sukcesów w pracy naukowej i promocji nowoczesnych technologii mineralnego żywienia roślin ogrodnich.

Następne spotkanie odbędzie się za dwa lata w Krakowie.

Dr hab. Anna Golcz

50-lecie Katedry Ochrony Roślin Akademii Rolniczej w Krakowie Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Perspektywy rozwoju ochrony roślin w Polsce w XXI wieku”

W dniach 25-26 czerwca 2002 r. odbyła się w Krakowie Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Perspektywy rozwoju ochrony roślin w Polsce w XXI wieku”. Konferencja ta została zorganizowana z okazji Jubileuszu 50-lecia Katedry Ochrony Roślin AR w Krakowie. Współorganizatorem Konferencji było PTNO - Oddział w Krakowie. W Konferencji brało udział 115 osób. Wśród nich byli pracownicy naukowo-dydaktyczni prawie ze wszystkich uczelni rolniczych w Polsce, Uniwersytetów Opolskiego i Rzeszowskiego, Akademii Podlaskiej i Politechniki Białostockiej. Byli również obecni pracownicy z Instytutów Warzywnictwa, Sadownictwa i Kwaciarnictwa w Skierniewicach, Ochrony Roślin w Poznaniu, Przemysłu Organicznego w Warszawie, Hodowli i Aklimatyzacji Roślin. Uczestnikami byli też zaproszeni honorowi goście i sponsorzy Konferencji. Jubileuszowi 50-lecia Katedry poświęcona została uroczysta, pierwsza sesja w dniu 25 czerwca. Krótki zarys historii Katedry, dotychczasowe osiągnięcia w zakresie badań naukowych, działalności dydaktycznej w rozwoju kadry przedstawił prof. dr hab. Jan Kućmierz, kierownik Katedry. Stwierdził on m. in., że działalność naukową pracowników Katedry najlepiej można wyrazić liczbą publikacji. Dla przykładu, tylko w latach 1997-2000 ukazało się ponad 200 publikacji, co daje rocznie 3,4 na pracownika, w tym 90 oryginalnych prac naukowych (1,6 publikacji na pracownika rocznie). W tym okresie pracownicy wzięli udział w 15 konferencjach międzynarodowych i 45 krajowych. Do dorobku publikacyjnego należą także skrypty i podręczniki (18).

Z przemówieniami gratulacyjnymi wystąpili liczni uczestnicy Konferencji. Gratulacje z okazji jubileuszu Katedry złożył Rektor AR w Krakowie, prof. dr hab. Zbigniew Ślipek oraz dziekani Wydziałów Rolniczego i Ogrodniczego. Po jubileuszowej sesji odbyła się sesja plenarna, w czasie której wygłoszono referaty dotyczące unowocześnienia ochrony roślin. Prof. dr hab. Leszek B. Orlikowski przedstawił możliwości biologicznej ochrony szeregu gatunków roślin przed czynnikami chorobotwórczymi poprzez stosowanie już zarejestrowanych środków biologicznych (zawierających wyciągi roślinne i mikroorganizmy). Prof. dr hab. Bogumił Leszczyński omówił mechanizmy odporności zbóż

na mszycę zbożową na poziomie molekularnym i perspektywy praktycznego wykorzystania hodowli odpornościowej, a mgr inż. Eugeniusz Tadel przedstawił obecny stan techniki ochrony roślin w Polsce na tle współczesnych wymogów europejskich i światowych. Na sesji posterowej zaprezentowano łącznie 52 plakaty: fitopatologia - 28, entomologia - 24. W czasie tej sesji uczestnicy Konferencji w bezpośredniej dyskusji omawiali problematykę ochrony roślin w Polsce i wymieniali poglądy dotyczące przyszłości tej dyscypliny naukowej. Wieczorem odbyło się spotkanie towarzyskie uczestników Konferencji. W drugim dniu Konferencji odbyła się sesja referatowa w dwóch sekcjach: Fitopatologia (7 wystąpień), Entomologia (10 wystąpień). Tematyka referatów z zakresu fitopatologii dotyczyła m. in. wrażliwości na fungicydy sprawcy łamliwości źdźbła zbóż, ograniczania dawek fungicydów w ochronie ziemniaka przed *Phytophthora infestans*, osiągnięć polskiej hodowli ziemniaków odpornych na wirusy, występowania fitoplazm w uprawie ozdobnych roślin cebulowych w Polsce oraz zagrożenia jabłoni przez zarazę ogniową w rejonie Krakowa. Referaty z zakresu entomologii dotyczyły m.in. nowych perspektyw ochrony ziemniaka przed stonką ziemniaczaną, nowych zagrożeń roślin warzywnych przez fitofagi, a także drapieżnego roztocza *Zetzelia mali*. Dwa referaty były poświęcone skuteczności wybranych preparatów w zwalczaniu mszycy ogórkowej i miniarki szklarniówki. Przedstawiono preparaty pochodzenia naturalnego do ochrony roślin ozdobnych, a także znaczenie zarośli śródpolnych dla mszycożernych bzygowatych. Wystąpienia dotyczące transgenicznych stawonogów i integrowanej ochrony roślin zakończyły sesję referatową. Po zakończeniu części merytorycznej Konferencji organizatorzy zaprosili uczestników spotkania do zwiedzania zabytków Krakowa.

Prace naukowe prezentowane na Konferencji zostały opublikowane w Zeszytach Naukowych Akademii Rolniczej w Krakowie Nr 387, Sesja Naukowa zeszyt 82, Kraków 2002.

Dr hab. Irena Łuczak

Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Jakość warzyw i ziół na tle uwarunkowań uprawowych i pozbiornych”

W dniach 27-28 czerwca 2002 roku odbyła się w Warszawie Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Jakość warzyw i ziół na tle uwarunkowań uprawowych i pozbiornych”. Organizatorem Konferencji była Katedra Roślin Warzywnych i Leczniczych

SGGW oraz Oddział Warszawski Polskiego Towarzystwa Nauk Ogrodniczych. W pierwszym dniu Konferencji, w której uczestniczyło ponad 90 osób – naukowców z różnych ośrodków akademickich kraju i Instytutu Warzywnictwa oraz zaproszonych

gości z Białorusi i Litwy, odbyły się obrady plenarne i sesja plakatowa. W części referatowej uczestnicy wysłuchali kilku wykładów. Prof. dr hab. Nina Baryłko-Pikielna z Instytutu Rozrodu Zwierząt i Badań Żywności PAN przedstawiła referat „Sensoryczne aspekty jakości surowców i produktów żywnościowych i metody ich oceny”. Jakość jest pojęciem kompleksowym, na które składają się trzy grupy cech: zdrowotność, atrakcyjność sensoryczna oraz dyspozycyjność. Wszystkie trzy grupy cech są istotne dla konsumenta, jednak priorytetowe znaczenie dla akceptacji konsumenciej ma atrakcyjność, a więc jakość sensoryczna, w szczególności zapach i smak. Zarówno analityczna ocena sensoryczna, jak i badania konsumenckie znajdują obecnie szerokie zastosowanie przy określaniu zależności jakości sensorycznej warzyw i ziół od ich charakterystyki genetycznej i morfologicznej. Prof. dr hab. Halina Strzelecka z Katedry i Zakładu Farmakognozji Akademii Medycznej w Warszawie zaprezentowała referat dotyczący perspektyw stosowania leków roślinnych w terapii. Zainteresowanie lekami pochodzenia roślinnego systematycznie rośnie nie tylko w krajach Europy ale i w USA. Mgr inż. Wiesław Wawiernia, reprezentujący Wydział Rolnictwa Ekologicznego Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, wygłosił referat pt. „Stan obecny i przyszłość rolnictwa ekologicznego w Polsce”. Gospodarstwa ekologiczne w Polsce znajdują się głównie w województwach południowo – wschodnich i środkowych. Od 1998 roku wprowadzone zostały dotacje do kosztów kontroli gospodarstw ekologicznych, a od 1999 roku dotacje do hektara upraw ekologicz-

nych dla gospodarstw w trakcie przestawiania się oraz prowadzących produkcję atestowaną (certyfikowaną). W dniu 16 marca 2001 roku Sejm uchwalił ustawę o rolnictwie ekologicznym (Dz. U. Nr 38, poz. 452 z 2 maja 2001 roku). Ustawa reguluje sprawy prowadzenia produkcji rolnej i przetwórstwa rolno – spożywczego metodami ekologicznymi oraz system kontroli i certyfikacji produkcji oraz przetwórstwa, a także obrót i znakowanie produktów rolnictwa ekologicznego. Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 14 maja 2002 roku (Dz. U. 77, poz. 699) precyzuje warunki wytwarzania produktów ekologicznych.

W sesji posterowej Konferencji zaprezentowano blisko 70 plakatów dotyczących trzech dziedzin: warzywnictwa polowego, warzywnictwa pod osłonami (w tym uprawy grzybów jadalnych) oraz roślin leczniczych. Sesja ta była okazją do zapoznania się z wynikami prac prowadzonych w ostatnich latach przez polskie ośrodki naukowe oraz przedyskutowania wielu zagadnień.

W drugim dniu Konferencji uczestnicy mieli okazję zwiedzić bazę doświadczalną gospodarzy, mianowicie pole doświadczalne w Wilanowie. Na obszarze 5 hektarów prowadzone są doświadczenia nad różnymi gatunkami warzyw polowych m.in. kalafiorami, pomidorami, cebulą, papryką, oberżyną, pepino, cukinią, chrzanem oraz roślin leczniczych (m. in. dziurawcem, pokrzywą).

Dr Marek Gajewski

Dzień melona w SGGW

W dniu 14 sierpnia 2002 roku odbył się tradycyjny „Dzień melona” w SGGW zorganizowany z udziałem członków PTNO przez Katedrę Genetyki, Hodowli i Biotechnologii Roślin. W tym dniu były prezentowane nowe odmiany warzyw, w tym również melonów. Katedra ma już 37 zarejestrowanych odmian siedmiu gatunków warzyw, będących efektem własnych prac hodowlanych. W bieżącym roku dr Aleksandra Korzeniewska zaprezentowała nową odmianę pomidora o roboczej nazwie Faworyt. Jest to odmiana o malinow-

ych owocach. Nowością są również dwie odmiany dyni nasiennej – Danką i Junoną. Junona jest odmianą bezłupinową. Uczestnicy spotkania mieli możliwość degustacji odmian melona podanych w postaci różnych deserów. Zainteresowanie wzbudziła odmiana Seledyn o seledynowo – kremowej barwie mięszu.

Dr Marek Gajewski

Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Nowe strategie w nauce i produkcji roślin ozdobnych”

W dniach 9-10 września br. odbyła się w Bydgoszczy Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Nowe strategie w nauce i produkcji roślin ozdobnych”, zorganizowana przez Katedrę Roślin Ozdobnych i Warzywnych Wydziału Rolniczego ATR – w ramach corocznego zjazdu katedr jednoimiennych uczelni rolniczych, zajmujących się roślinami ozdobnymi w Polsce. Współorganizato-

rem Konferencji był Komitet Nauk Ogrodniczych PAN. W Konferencji wzięło udział 50 osób .

Podstawowy cel Konferencji stanowiło przedstawienie wyników najnowszych, znaczących badań w zakresie roślin ozdobnych, w tym także osiągnięć biotechnologii, warunkującej ich nowoczesność, prowadzonych w uczelniach rolniczych oraz wytyczenie kierunków dalszych prac nad in-

tensyfikacją produkcji nowych gatunków roślin ozdobnych w Polsce. W dwóch sesjach referatowych wystąpili przede wszystkim młodzi pracownicy nauki – prezentując wyniki najnowszych, badań prowadzonych w poszczególnych katedrach. Z Akademii Rolniczej w Szczecinie referat wygłosiła dr Agnieszka Zawadzińska, z Wrocławia dr Katarzyna Strzelecka, z Lublina mgr Barbara Marcinek, z Krakowa mgr Małgorzata Malik, z Poznania dr Beata Janowska, z SGGW w Warszawie mgr Julita Rabiza-Świder, a z ATR w Bydgoszczy dr Justyna Lema-Rumińska.

Skąd zrodził się temat zorganizowanej w Bydgoszczy Konferencji? Jak wiadomo dzisiejsze ogrodnictwo ozdobne w Polsce, ukształtowane zostało nową sytuacją polityczną i gospodarczą – z daleko idącymi zmianami. Otwarcie granic spowodowało nie tylko rosnącą wymianę międzynarodową kwiatów ale także ogromny przepływ technologii wytwarzania tych produktów. Żadne zatem tajemnice tkwiące w sferze agrotechniki nie są w takiej sytuacji możliwe do ukrycia. Wydaje się więc, że postęp w tym zakresie, któremu bezsprzecznie służy wiedza i badania naukowe powinien być ukierunkowany już nie na nowe technologie ale super nowe strategie uprawy odniesione do wybranych gatunków i odmian oraz specyfiki polskiego klimatu.

Nawiązując do tego przesłania uznano, że nowe strategie znajdują przede wszystkim swój wyraz w coraz szerszym zastosowaniu biotechnologii w rozmnażaniu roślin ozdobnych. Dzięki kulturom *in vitro* opracowano w Krakowie zupełnie nową metodę reprodukcji cebul tulipana. W Bydgoszczy i Poznaniu przeprowadzono prace nad regeneracją cantedeskii Elliota *in vitro* – z eksplantatów izolowanych z kłączy, w Szczecinie mikrorozmnażanie wykorzystano do uzyskania mieszańców oddalonych lilii, a w Warszawie zrealizowano badania *in vitro* nad organogenezą petunii ogrodowej oraz regeneracją zwartnicy Chmiela i zwartnicy mieszańcowej.

W Lublinie uzyskano interesujące rezultaty w reprodukcji cebul tulipanów – przy pomocy ekstraktu z jeżówki purpurowej.

Do uprawy roślin ozdobnych wprowadzono nowe niekonwencjonalne nawozy i nowe preparaty, zawierające bardziej aktywne fizjologicznie substancje wzrostowe. Dzięki retardantom skutecznie poprawiono jakość takich roślin ozdobnych jak aksamitka rozpierzchła, dalia ogrodowa, niecierpek Waleriana, pelargonie rabatowa i gruntowe odmiany chryzantemy wielkokwiatowej.

W Bydgoszczy opracowano skuteczną a zarazem istotną z ekologicznego punktu widzenia me-

todę ograniczania wzrostu pędów mieczyków i narcyzów, poprzez moczenie bulw lub cebul – zamiast opryskiwania roślin, wykorzystując flurprimidol. Wskazano także na istotny – przyspieszający kwitnienie wpływ światła monochromatycznego o barwie niebieskiej na chryzantemy z grupy Sombbrero.

Tematem zainteresowań badawczych uczestników Konferencji, były także mniej znane a bardzo wartościowe rośliny ozdobne jak – acidantera dwubarwna, ciemiernik biały, cyklamen bluszczolistny, dzwonek skupiony, eukaliptus kłujący, frezja doniczkowa, omieg wschodni, rozchodnik okazały i sparaxis trójbarwny.

Z okazji Konferencji zostaną opublikowane artykuły naukowe w Zeszytach Problemowych Postępów Nauk Rolniczych – w Wydawnictwie PAN, przygotowane w oparciu o najnowsze badania, które niewątpliwie przyczynią się do wytyczenia i realizowania nowych kierunków działania w zakresie nauki i produkcji roślin ozdobnych w kraju. Wszystko to powinno ułatwić także kwaciarzom podjąć wyzwanie jakim jest zaistnienie w niedalekiej przyszłości w Unii Europejskiej.

W programie Konferencji znalazły się także dwie sesje terenowe. Pierwsza z nich odbyła się w Łochowie k/Bydgoszczy w Gospodarstwie Ogrodniczym Vitroflora Karola i Anny Pawlak, obchodzącym w tym roku jubileusz 25-lecia działalności. Uczestnicy Konferencji mieli okazję zapoznać się także z funkcjonowaniem oddziałów tej firmy w przedsiębiorstwie Zielen Miejska i Laboratorium Kultur Tkankowych. Duże wrażenie zrobiła wspaniała kolekcja roślin rabatowych, które firma przygotowuje dla klientów w super nowoczesnych szklarniach.

Druga sesja terenowa odbyła się w Gospodarstwie Szkółkarskim Marcelego Ciesielskiego w Batkowie k/Inowrocławia. Od wielu już lat firma produkuje m.in. zimotrwałe i odporne na choroby przepiękne róże okrywowe na własnych korzeniach. Podstawowym celem szkółki jest wybranie okrywowych odmian róż najbardziej przydatnych do polskich warunków klimatycznych. Drugim zadaniem jest propagowanie nowych gatunków ozdobnych wierzb i wiśni japońskich.

Uczestników Konferencji czekała także niespodzianka, jaką było zwiedzenie Tężni Solankowych w Uzdrowisku Inowrocław, o istnieniu których wiedzieli niewiele osób.

Dr hab. Małgorzata Zalewska, prof. nadzw. ATR

Kasztanowiec w niebezpieczeństwie

Kasztanowiec pospolity (= k. zwyczajny lub biały) – *Aesculus hippocastanum* L. dotarł do Polski prawdopodobnie już w XVI wieku. Stosunkowo szybko się rozprzestrzenił w całym kraju. Obecnie, można go uznać za najbar-

dziej rozpowszechnione drzewo ozdobne obcego pochodzenia. Spotykany jest wszędzie, gdzie tylko istnieją ślady bytności człowieka. Jest unas w pełni zadomowiony. Rozwija na ogół krótkie pnie osiagające do 600 cm ob-

wodu. Wieńczę je kopulaste, szerokie korony o misternej architekturze masywnych konarów oraz cieńszych gałęzi. Te ostatnie często zwieszają się i nawet dotykają ziemi, ukorzeniają się, po czym znowu się podnoszą. Wiosną, z pąków wegetatywnych rozwijają się oryginalne liście o świeżo zielonej barwie. Ale najbardziej imponująco drzewo to wygląda podczas majowego kwitnienia. Białe kwiaty są zebrane w okazałe wiechy do 20-30 cm wysokości. To cenne drzewo alejowe i parkowe reprezentowane jest u nas przede wszystkim przez okazy stare, sięgające kresu vitalności biologicznej. Młode kasztanowce sadzi się rzadko, chociaż zasługują na to ze wszech miar.

Wiele lat temu liście kasztanowca uszkadzał chrabąszcz majowy. Obecnie, nie jest już groźny. Znaczne szkody w zdrowotności liści, a tym samym zeszpecenie walorów dekoracyjnych kasztanowca powoduje choroba plamistość liści. Końcowym efektem jej rozwoju jest brunatnienie, zasychanie i opadanie liści. Chorobę wywołuje grzyb [*Guignardia aesculi* (Peck) Stew.], stadium konoidalne *Phyllostictina sphaeropsoidea* (Ell. et Ev.) Petr. I jak byłoby tego mało w 1998 roku, najpierw na południu kraju pojawił się straszliwy wróg kasztanowca – szrotówek kasztanowcowiaczek (*Cameraria ohridella* Desch. et Dim.). W 2002 roku był już niemal w całym kraju, najmniej licznie na Pomorzu. Na przykład w Bydgoszczy drzewa nie były jeszcze mocno uszkodzone. Dotarł do nas z południowej Macedonii, znad jeziora Ohrid, gdzie został stwierdzony po raz pierwszy w 1985 roku. Nie ma tam, jak i na nowo opanowywanych terenach naturalnych wrogów, dlatego jego ekspansja jest błyskawiczna, i u nas ma charakter gradacji. Larwy szkodnika wyjadają miękisz palisadowy liści, powodując powstanie min, które następnie ciemnieją, brunatnieją, i jeśli jest ich dużo liście wcześniej opadają. Na przełomie lipca i sierpnia spotyka się już drzewa w znacznej części pozbawione liści. Miesiąc później niektóre okazy świecą gołymi konarami. Szkodnik jest nadzwyczaj groźny również dlatego, że w sprzyjających warunkach w jednym okresie wegetacyjnym może wydać 3-4 pokolenia żarłocznych larw. Wspomina się o możliwości wydania nawet pięciu pokoleń larw.

Czy kasztanowiec biały jest skazany na zagładę? Nie wolno przewidywać takiego finału, nawet w najczarniejszych scenariuszach! Co robić aby tak się nie stało? Szrotówek nie jest jednak szkodnikiem totalnym. Z estetycznego punktu widzenia psuje on walory dekoracyjne kasztanowca po kwitnieniu. W odniesieniu do drzewa jako osobnika żywego zmniejsza przyrost jego masy organicznej. Nie jest to na szczęście przyczyna masowego zamierania kasztanowców. Większe szkody powstają zwykle w dolnej części korony, górna zachowuje dłużej liście fizjologicznie sprawne. Larwy

szkodnika wyjadają przede wszystkim miękisz palisadowy, znajdujący się w górnej stronie blaszki listków, a miękisz gąbczasty położony na dolnej stronie listków zachowuje zdolność do fotosyntezy. Uszkodzone liście zasychają zatem stopniowo, nawet gdy są zaatakowane przez liczne larwy. W przypadku wczesnego opadnięcia liści drzewa przechodzą wymuszony skrócony spoczynek, po czym u szczytów tego samego (jednego) okresu wegetacyjnego mogą rozwinąć nowe liście i kwiaty. Takie „zachowanie się” niektórych kasztanowców obserwowano w Polsce w 2002 roku. Zakłócona rytmika rozwojowa drzew może być przyczyną obniżenia ich mrozoodporności. Podczas wczesnej i surowej zimy będą one w większym stopniu narażone na przemarzanie.

W alejach przydrożnych i w parkach wiejskich, zwłaszcza położonych z dala od głównych traktów komunikacyjnych, wśród drzew mocno opanowanych przez szkodnika znajdują się pojedyncze okazy tylko z nieznacznymi uszkodzeniami. Warto je obserwować w dalszych latach, bo być może ich liście nie są atrakcyjnym żerem dla szrotówka. Jeśli tak zdarzyłoby się istotnie, to takie drzewa powinny służyć jako mateczne do dalszego rozmnażania, które nie jest skomplikowane (patrz „Szkółkarstwo” 1997, Nr 3: 9).

Silna gradacja jakiegось szkodnika wprawdzie wyrządza ogromne szkody roślinom, lecz na ogół trwa stosunkowo krótko, 4 do 6 lat. Po czym następuje jej samounicestwienie. Można mieć nadzieję, że kasztanowiec przy obniżonej wydajności fotosyntezy przeżyje kilka lat, po czym znowu odzyska swój normalny rytm rozwojowy. Oby tylko nie nasilała się brunatno-czerwona plamistość liści, powodująca obumieranie ich miękiszu palisadowego i gąbczastego. Zatem w miejscach zaschniętych plam fotosynteza jest wykluczona całkowicie.

Warto rozszerzać uprawę innych gatunków kasztanowców, zwłaszcza takich, które obecnie nie są uszkodzane lub tylko w niewielkim stopniu. Według obserwacji własnych są to: kasztanowiec czerwony (*Aesculus xcarnea* Hayne), kasztanowiec drobnokwiatowy (*A. parviflora* Walt.), kasztanowiec gładki (*A. glabra* Willd.), kasztanowiec żółty (*A. flava* Soland.) i kasztanowiec krwisty (*A. pavía* L.). Nie wiadomo jednak czy w dalszych latach będą się one także opierać szkodnikowi?

Mimo, obecnie niekorzystnej sytuacji kasztanowca pospolitego, drzewo to trzeba sadzić wszędzie, gdzie tylko jest to możliwe! Przedkłada gleby świeże i wilgotne, żyzne i stanowiska słoneczne.

Ufając w przetrwanie kasztanowca pospolitego na naszych ziemiach na zawsze, warto mieć nadzieję, iż entomologowie i specjaliści z zakresu ochrony roślin opracują szybko skuteczne sposoby zwalczania szrotówka. Tymczasem, wygrabiajmy jesienią wszystkie opa-

dłe liście kasztanowca, bo w nich znajdują się poczwarki owada i palmy je! Kompostowanie lub zakopywanie liści nie zabezpiecza w pełni przed wylotem motyli wiosną. W żadnym wypadku nie wycinajmy kasztanowców i nie ustawajmy w sadzeniu młodych drzew! Kasztanowca pospolitego nie może u nas za-

braknąć również dlatego, ponieważ jego kwitnienie obwieszcza termin zdawania egzaminów dojrzałości przez maturzystów. A bez niego kto wiedziałby kiedy mają się one odbyć.

Prof. dr hab. Mieczysław Czekalski

Planowane imprezy

- X Międzynarodowa Konferencja Szparagowa w Nowym Tomysku 27 – 28. 06. 2003 r., Związek Producentów Szparaga, Katedra Warzywnictwa AR Poznań

- I Zjazd Polskiego Towarzystwa Nauk Orodniczych pt. „Współczesne ogrodnictwo i jakość życia”, **Kraków 9 – 11 .09. 2003 r.**

Harmonogram imprez ogólnokrajowych
w Instytucie Sadownictwa i Kwiaciarstwa w Skierniewicach w 2003 r.

Lp.	Impreza	Termin	Organizator i miejsce
1	VII Ogólnopolskie Spotkanie Sadowników w Grójcu	15-16.01	ISK, ODR, SO – Grójec
2	VII Naukowa Konferencja Szkółkarska	19-20.02	ISK Skierniewice (w Rogowie)
3	Ogólnopolska Naukowa Konferencja Ochrony Roślin Sadowniczych	26-27.02	ISK Skierniewice
4	XXXIX Ogólnopolska Konferencja Pszczelarska	11-12.03	ISK O/ Pszczelnictwa Puławy
5	Konferencja Anturiowa	25-26.03	ISK RO Skierniewice
6	Ogólnopolska Konferencja Truskawkowa	26.03	ISK Skierniewice
7	Ogólnopolska Konferencja Porzeczkowa	24.04	ISK Skierniewice
8	II Ogólnopolska Konferencja Sadownicza w Poznaniu	20.05	ISK Skierniewice SITO Poznań
9	Dzień Otwartych Drzwi ISK– ZS Dąbrowice	4.06	ISK Skierniewice
10	Ogólnopolski Zjazd Sadowników	27-28.08	ISK Skierniewice
11	Skierniewickie Święto Kwiatów, Owoców, Warzyw	13-14.09	ISK Skierniewice
12	Polagra 2003	9-12.10	ISK, MTP Poznań
13	IV Konferencja „Racjonalna Technika Ochrony Roślin”	Październik	ISK, PRIOR
14	Ogólnopolski Zjazd Kwiaciarzy	5-6.11	ISK Skierniewice
15	Ogólnopolska Konferencja „Proekologiczne Technologie Produkcji Owoców”	23.11	ISK Skierniewice

Redakcja:

Prof. dr hab. Mieczysław Czekalski
Prof. dr hab. Mikołaj Knaflewski
Dr Elżbieta Kozik (redaktor naczelny)

Adres Redakcji:

Katedra Nawożenia Roślin Orodniczych
Akademia Rolnicza w Poznaniu
60-198 Poznań, ul. Zgorzelecka 4
tel. (0-61) 846-6307, tel./fax (0-61) 846-6305